

«*Νέα Έστία*». Στο τεύχος της 1ης Νοεμβρίου 1931 έχει ώραϊα ποιήματα του Μιχ. Ἀργυροπούλου «Οἱ τάφοι» καὶ τοῦ Κ. Ν. Κωνσταντινίδη «Ροδίτικο ξημέρωμα».

Πολὺ ἀξιοσημείωτο εἶναι τὸ ἄρθρο τοῦ κ. Νικολαρεῖτς μετὰ τίτλον «Ὁ Ἡδονισμὸς καὶ ἡ ποίησις τοῦ Καβάφη». Ὁ κριτικὸς κάμνει παρατηρήσεις ἐπάνω στὸ ρόλο τοῦ ἡδονισμοῦ μέσα στὴν Τέχνη, καὶ ιδίως μέσα στὴν ἀρχαία ἐλληνικὴ Τέχνη. Μετὰ λέγει: «Ὅσοι ἔχουν κάποιαν ἐπαφή μετὰ τὸ ἔργο τοῦ Καβάφη εὐκολὰ θὰ διαπιστώσουν πὼς οὔτε ἡ φυγόπονη αὐτὴ στὸ βάθος καὶ στατικὴ ψυχικότητα τῶν ἐπικουρειῶν, οὔτε ἡ ἄλλη ἡ τετράγωνη καὶ νευρώδης φιληδονία τῶν ἀρχαίων... ἔχουν ἐσωτερικὴ συγγένεια μετὰ τὸν μεγαλύτερον κύκλο τῶν ἐκδηλώσεων τοῦ ποιητῆ: οἱ στίχοι τῆς *Νοήσεως* μόνον τοὺς μαρτυροῦν τὴν ψυχολογικὴν προέλευσίν τους». Κατὰ τὸν κ. Νικολαρεῖτς «ὁ Καβάφης ἀναδύεται ὁλόκληρος ἀπὸ τὴ σύγχρονη ψυχὴ». Ὁ κριτικὸς ἀσχολεῖται μετὰ τὸ ἐρωτικὸ ἐνστικτο ὅπως ἐκδηλώνεται στὴν ἐποχὴ μας. Ἐξετάζει ποῖος εἶναι ὁ σκοπὸς τοῦ ἡδονισμοῦ γὰρ τὸν Καβάφη. «Ἀπὸ τὴν αἰσθησιακὴ κραιπάλη ὁ διανοούμενος ἀποκομίζει πολὺτιμην ἐμπειρία. Ἐπειτα τὴ μόνωση τοῦ ἡσυχαστῆ θὰ πλουτίσει αὖριο ἡ ἀνάμνησις. Δὲν εἶναι μικρὸ τὸ κέρδος. Ἄλλ' ἡ αἴσθησις ἔχει τὴν πλήρη ἀπόδοσίν της ὅταν πολιτογραφηθῇ στὸ κράτος τῆς ψυχῆς. Ὁ πνευματικὸς ἄνθρωπος θωπεύει μετὰ περισσότερην ἄνεση καὶ οἰκειότητα τὰ εἰδῶλα τοῦ κόσμου, καθὼς κινοῦνται μετὰ τὸν ρυθμὸ τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς του, παρὰ τίς ἴδιες τίς μορφὰς τοῦ πραγματικοῦ.

Χαρὰ καὶ μύρο τῆς ζωῆς μου ἡ μνήμη τῶν ὥρων
ποῦ ἠῦρα καὶ ποῦ κράτηξα τὴν ἡδονὴ ὡς τὴν ἡθέλα.

(Ἡδονῇ)

«Ὁ Καβάφης εἶναι καλλιτέχνης τῆς μνήμης. Οἱ εἰκόνες τῆς ἡδονῆς φτάνουν στὴν ποίησίν του πάντα ἀπὸ τὰ περασμένα ἀποβάλλουν ἔτσι τὴν ζωικὴ ὕλικότητα τῶν παρόντων καὶ μεταρσιώνονται στὴ μουσικότητα τῆς ἀναπόλησης. Καὶ στὰ λιγότερα ποιήματα ποὺ ἀναφέρονται στὸ παρὸν κάποιο πρόσχημα στὸ τέλος ἐρχεται νὰ δικαιολογήσῃ τὴν παραβίασιν τῆς αἰσθητικῆς τακτικῆς». Κατόπιν λέγει: «Στὸν ἐξελιγμένο τύπο τοῦ ἀνθρώπου, ὁ αἰσθησιασμὸς δὲν ἐντοπίζεται στὸ φυσιολογικὸ τοῦ κέντρου· ἀναπτύσσεται σὲ βάθος καὶ σὲ πλάτος γίνεται ἐσωτερικὸς ὁργανισμὸς ποὺ ἀκτινοβολεῖ σ' ὅλες τίς σφαῖρες. Ἡ ἡδυπάθεια, ὁ αἰσθησιασμὸς χωρὶς ἀντικείμενο—φαινόμενο καθαρὰ ψυχολογικὸ, ἀνεξάρτητο ἀπ' τίς πραγματικὰ ἀναζητήσεις τοῦ ἐνστίκτου—προικίζει τὸν ἄνθρωπο μετὰ ἰδιάζουσα ὀπτικὴ θερμαίνει τίς συνθηματικὰς του σχέσεις μετὰ τὸ σὺμπαν· δίνει ἔντονος ἀπηχήσεις στοὺς ἐρεθισμοὺς τῶν αἰσθήσεων· χρωματίζει μετὰ τίς ἀνταυγίες του καὶ αὐτὴ τὴ διανοητικὴ ζωὴ. Οἱ προεκτάσεις του εἰσχωροῦν στὶς εὐγενέστερες ψυχικὰς λειτουργίας· αὐξάνουν τὴν αἰσθητικὴν συγκινητικότην, συνυφαίνονται μετὰ τὸ καλλιτεχνικὸ αἰσθητήριον· πλουτίζουν τὴν ψυχὴ μετὰ σπάνιες ποιητικὰς ἀρετὰς. Ὁ Καβάφης ἔδωκε καὶ τὰ δύο· καὶ τὸ πνευματικὸ ἄνθος τοῦ αἰσθησιασμοῦ, καὶ τὸ χαμηλὸ, τὸ θολὸ ὑπόστρωμα». Ὁ κ. Νικολαρεῖτς κάμνει λεπτὰ παρατηρήσεις· «τὰ ποιήματα *Ἔτσι πολὺ ἀτένισα* καὶ *Στοῦ Καφενείου τὴν εἴσοδο* αἰσθητοποιοῦν, ὅσο ἐπιτρέπουν τὰ ποιητικὰ μέσα, μιὰ ξεχωριστὴ μορφή τοῦ αἰσθησιασμοῦ: τὴν ἡδυπάθειαν τῆς ἀφῆς, τὴν πλαστικὴν εὐαισθησίαν

τοῦ γλύπτη, ἐκείνην πού ἀφίνει πάνω στίς ἐπιφάνειες τοῦ μαρμάρου καί τοῦ χαλκοῦ». Γιὰ τὸ ποίημα «Ὁ Ἥλιος τοῦ Ἀπογεύματος» σημειώνει τὴν συγκινημένη ἀνάμνηση τῆς ἐπίπλωσης τοῦ δωματίου.

Δημοσιεύεται (τεῦχος 15 Νοεμβρίου) ἡ μονόπρακτὴ κωμωδία τῶν Μιχ. Ἀναστασίου καὶ Βελ. Φλέρη «Οἱ ἀρραβῶνες τῆς Νάσης». Ὁ κ. Γ. Θεοτοκᾶς γράφει γιὰ τὸ γλυπτικὸ ἔργο τοῦ Τόμπρου.

Ὁ Κλέων Παράσχος ἔχει στὸ τεῦχος τῆς 1-15 Δεκεμβρίου μελέτη γιὰ τὸν Ἰωάννη Καρασούτσα καὶ ὁ Τάκης Μπαρλᾶς γιὰ τὸν Μπέρναρ Σόου.

Ἡ «Νέα Ἑστία» ἔβγαλε ἓνα πλουσιώτατο, ἐπίσημο, νὰ ποῦμε, Χριστουγεννιάτικο τεῦχος ἀφιερωμένο στὸν Ὑπουργὸ τῆς Παιδείας κ. Γεώργιον Παπανδρέου ἀπὸ εὐγνωμοσύνη γιὰ ὅτι ἔκαμε γιὰ τὰ Γράμματα καὶ τίς Τέχνες. Ὁ κ. Ξενοπούλος γράφει ἄρθρο γιὰ τὴν δράση τοῦ κ. Ὑπουργοῦ. Στὸ τεῦχος συνεργάζονται οἱ ἀκαδημαῖοι Γ. Ν. Χατζιδάκης, Γεώργιος Δροσίνης, Γ. Σωτηρίου, Α. Προβελέγγιος, Δ. Γρ. Καμπούρογλους. Δημοσιεύεται ὁ πρόλογος τοῦ Κωστή Παλαμᾶ στὴν δευτέρη ἐκδοση τῶν «Τραγουδιῶν τῆς Πατριδὸς μου»· διήγημα τοῦ Γιάννη Βλαχογιάννη «Τὰ τρία ρολόγια»· ποιήματα τοῦ Λάμπρου Πορφύρα «Ἡ μάinna» καὶ «Χαιρετισμοί». Ἀπὸ τίς Βάχχες τοῦ Εὐριπίδη, μετάφραση Ἰ. Ν. Γρυπάρη· ποίημα «Θὰ μὲ θυμᾶσαι» Σ. Σκίπη· ποίημα Ἀπ. Μαυρίνη «Σύμβολα»· διήγημα Γρ. Ξενοπούλου «Ἡ κούκλα τῆς νύφης»· ἄρθρο τοῦ Μ. Βισάνθη γιὰ τὸ ἔργο ἡ «Φοβία» τοῦ ζωγράφου Γιάννη Βάσσου· ἄρθρο Κώστα Καιροφύλα «Πῶς ἐνεπνεύσθη ὁ Σέλλεϋ τὴν Ἑλλάδα» του, καὶ ἄλλα ποιήματα, διηγήματα καὶ μεταφράσεις.

«Κυκλάδες» μηνιαῖο λογοτεχνικὸ περιοδικὸ ἐκδιδόμενο στὴ Σύρα. Γιάννη Κορδάτου «Τὸ εἰκοσιένα στίς Κυκλάδες» ἱστορικὸ σημείωμα. Στίχοι Ἀγγέλου Δόξα, Γρηγόρη Θεοχάρη, Ρίτας Ν. Μπούμη. Διήγημα Ἀλ. Βεϊνόγλου «Ὁ φίλος τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος πέθανε». Ταξειδιωτικὲς ἐντυπώσεις Βίκτορος Παπαδάκη, «Ἀθῶνας».

Ἀπὸ τεῦχος τοῦ Δεκεμβρίου ξεχωρίζομε τὸ ποίημα τῆς ἔσοχης Μυρτιώτισσας «Στὸ Δάσος».

«... Νᾶρχονταν λέει καὶ νὰ μὲ κάνει
ὁ δράκος λεύκα εἴτε πλατάνι,
μιά ρίζα νᾶμαι ἐδῶ στὸ χῶμα,
καὶ μήτε μάτια μήτε στόμα.

Τὸ αἷμα αὐτὸ πού τρέχει ἐντὸς μου
καὶ πού μὲ καίει σὰ νᾶν ὀχτρός μου
νᾶρχονταν λέει ξωθιὲς πηλάλα,
νὰ μοῦ τὸ πιοῦνε στάλα, στάλα,
καὶ νὰ χυθῇ ἡ ψυχὴ καθάρια,
σὰν τὰ νερά, σὰν τὰ χορτάρια.

.....

«Ἑλληνικὴ Ἐπιθεώρησης». Ἀθῆναι. Τεύχη Ὀκτωβρίου, Νοεμβρίου καὶ Δεκεμβρίου. Ἀπὸ τὴν συνεργασία ξεχωρίζομε τὰ ποιήματα: «Παραμύθι» τοῦ Χάγερ Μπουφίδη, «Στιγμές ἀνίας» τοῦ Πυθαγόρα Δρονσιώτη καὶ «Γράμμα καὶ ὠδὴ σ' ἀγαπημένο τόπο» τοῦ κ. Κούλη Ἀλέπη. Καὶ τὰ διηγήματα «αὐτὸς πού ξαναγύρισε»

τοῦ κ. Ἀγγέλου Δ. Τερζάκη καὶ «Μιά παράξενη νύχτα» τοῦ κ. Β. Μεσολογγίτη. Ὁ κ. Ἀντρέας Καραντώνης ἔχει μελέτη γιὰ τὸ βιβλίο τοῦ Γ. Θεοτοκά «Ἐλεῦθερο Πνεῦμα». Ὁ Μ. Φιλήντας γλωσσολογικά «Ἡ κατάληξη α στὴ Νέα Ἑλληνική». Καὶ τὸ μονόπραχτο τοῦ Ἀπ. Ν. Μαγγανάρη «Τὰ Μαῦρα Πουλιά».

«**Ἰόνιος Ἀνθολογία**». Δεκέμβριος, Ἀθήναι. Ἐξακολουθεῖ ἡ δημοσίευση τῆς διάλεξης τῆς κ. Εἰρήνης Δεντρινουῦ γιὰ τὸν Γιώργη Καλοσγούρο καὶ τὸ λογοτεχνικό του ἔργο. Διαβάσαμε ἄρθρο τοῦ André Mirambel γιὰ τὴν κριτικὴ στὴ σημερινὴ γαλλικὴ λογοτεχνία. Νομίζομε ὅτι τὸ ἄρθρο τοῦ κ. Mirambel μπορεῖ νὰ πάρει καὶ πλατύτερο τίτλο δηλαδὴ «μερικὲς σκέψεις γιὰ τὴν κριτικὴ» γενικά. Ἡ ἐργασία αὕτη τοῦ γάλλου λόγιου εἶναι πολὺ ἀξιοπρόσεχτη. Νὰ μερικά σημεῖα τῆς μελέτης του.

«Πολλὲς φορὲς παρατηρήθηκε κι' εἰπώθηκε πὼς ὁ δέκατος ἑνα-
τος αἰώνας στάθηκε ὁ αἰώνας τῆς Ἱστορίας στὴ γαλλικὴ λογοτε-
χνία. Πολὺ σωστὴ τέτοια κρίση. Μὲ τὸν ἴδιο τρόπο, μοῦ φαίνεται
πὼς θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ ἰσχυρίζεται πὼς ὁ εἰκοστός μας αἰώ-
νας εἶναι ὁ αἰώνας τῆς Κριτικῆς. Αὐτὸ ὅμως δὲν θὰ πεί ὅτι, πρὶν
ἀπὸ τὸ δέκατο ἔχτο αἰῶνα δὲ γνωρίσαμε πολλοὺς λογοτεχνικοὺς
κριτικοὺς—καὶ μεγάλους—περιττὸ θάτανε νὰ ἀναφέρω ὀνόματα—
ἰδιαίτερα στὸ δέκατο ἑνατο αἰῶνα, ὅπου ὅλη ἡ κριτικὴ κυριεύεται
ἀπὸ τὸν Σαιντ-Μπέ, μὰ ἡ κριτικὴ δὲ θεωρήθηκε, αὐτοὺς τοὺς
αἰῶνας, σὰν εἶδος αὐτὸ καθ' ἑαυτό, πὺν νάχει κι ἀνεξάρτητη ὑ-
παρξη, προσωπικότητα ἃς ποῦμε, καὶ πὺν ν' ἀπαιτεῖ τὴν ἴδια τέ-
χνη, τὸ ἴδιο ταλάντο μὲ τις ἄλλες λογοτεχνικὲς δημιουργίες. Τὸ ἴδιο
ἔπαθε ἡ κριτικὴ ἀπὸ τὸ δέκατο ἑνατο αἰῶνα ὡς τὸν εἰκοστό μ' ἔ-
κτεινο πὺν συνέβηκε στὴν ἱστορία ἀπὸ τὸ δέκατο ὀγδοο αἰῶνα ὡς
τὸ δέκατο ἑνατο ἀπὸ «τέχνη» καταστάλαξε σὲ «ἐπιστήμη». Δὲ θέλω
νὰ πῶ ὅτι, γι' αὐτὸ, πάσανε οἱ κριτικοὶ νὰ χρειάζονται καὶ καλ-
λιτεχνικά προικίσματα» δὲν ἀρνιέται ἡ ἐπιστήμη τὴν τέχνη. Μὰ,
μὲ τὴν ἀντίληψη τῆς κριτικῆς πὺν σιγὰ σιγὰ μπῆκε στὴ μέση, εἴ-
δαμε τὸ καλλιτεχνικὸ στοιχεῖο νὰ ὑποχωρεῖ μπροστὰ στὴν πιὸ
προσυχτικὴ ἀνάγκη τῆς ἀκρίβειας, τῆς ἀλήθειας καὶ τῆς ἀμερο-
ληψίας τοῦ κριτικοῦ. Αὕτη εἶναι ἡ γενικὴ ἐξέλιξη τῆς κριτικῆς,
πὺν ἀπλούστατα σημείωσα—ἂν καὶ πολλοὺς τόμους θὰ ἤθελε γιὰ
νὰ ξεταστῇ τὸ πὼς ἔγινε τέτοια ἄλλα, ἡ—μπορῶ καὶ νὰ πῶ τέτοια
ἐπανάσταση. πὺν καμμιὰ ἄλλη σύγκριση δὲν ἔχει παρὰ μ' ἐκεῖνο
πὺν ἔπαθε ἡ Γραμματικὴ, ὅταν ἀπὸ τὴν «τέχνη τοῦ γραψίματος»
καταστάλαξε στὴν «ἱστορικὴ γλωσσολογία».

«...Ἱστορικά, τὸ κριτικὸ εἶδος πὺν πρωτοφάνηκε εἶναι ἡ κριτικὴ
κατ' ἐντύπωση, ὁ «ἱμπερσιονισμός». Ἀργότερα καὶ γρηγόρα δια-
δεχόμενα τὸ ἓνα ἄλλο, φάνηκαν τὸ φιλοσοφικὸ καὶ τὸ ἱστορικὸ
ἂν ἠθέλαμε νὰ δώσουμε ὀνόματα γιὰ νὰ ὀρίσουμε τις ἰδέες, ἃς
θυμηθοῦμε τὸν Βολταῖρ, τὸν Ταιν καὶ τὸν Σαιντ-Μπέ. Φτάνει νὰ
ποῦμε πὼς ἐκεῖνα τὰ κριτικά τους εἶδη τὰ βρίσκουμε στὴν ἐποχὴ
μας, μὲ ἄλλα ὀνόματα ἀντιπροσωπευμένα, πλουτισμένα, ἐπεξεργα-
σμένα, καὶ ὅπως εἶναι φυσικὸ νὰ τὸ περιμένουμε, μεταμορφωμένα.
Ὅταν, τόντις, γεννιέται μιὰ νέα τάση μέσα στὸ λογοτεχνικὸ κόσμο
ἢ ἓνας νέος προσανατολισμός τῆς σκέψης, αὐτὸ δὲ θὰ πεί πὼς
κάθε προηγούμενη διάθεση ἀμέσως καταστρέφεται τὸ ἐναντίο, ἢ
ἐπιζεῖ καὶ διαρκεῖ, ἢ συνδυάζεται μὲ τις καινούργιες. Σὲ λίγο, θὰ
τὸ διαπιστώσουμε, ὅταν θὰ δοῦμε πὼς διατηρεῖται κ' ἀκόμη τώρα
ἡ παλιὰ ἀντίληψη τῆς κριτικῆς. Ἄν ἔκανα, ἀντὶς νὰ προσφέρω

μόνο μερικές σκέψεις, μιὰ σωστή ιστορία τῆς κριτικῆς στὴ Γαλλία στὴν ἐποχὴ μας, θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιμένω περισσότερο στὴ χρονολογία κάθε κίνησης, στὴν ἀρχὴ τῆς καὶ στὴν ἐξέλιξη. Θὰ ἀρκεστῶ ἐδῶ νὰ συνοψίσω, μὲ λίγα λόγια, τὰ κυριότερα στάδια τοῦ ξευλιγμοῦ τῆς κριτικῆς ἀπὸ τὰ 1900 ὡς σήμερα, γιὰ νὰ παρακολουθήσουμε τί ἔφερε ὁ Χρόνος, πρὶ νὰ κάνω βαθύτερη ἀνάλυση κάθε τάσης, θεωροῦντας μόνο τὴν ἀξία τῆς, ἀνεξάρτητα τοῦ χρόνου.

Πρῶτα, σημειῶνω ὅτι πολλὰ ἔμειναν ἀπὸ τὴν πιὸ παλιὰ κληρονομία, πὼς οἱ ἀποκλειστικά αισθητικὲς τάσεις ἔχουν τώρα ἀκόμη πέραση. Δεύτερα, οἱ φιλοσοφικὲς κ' ἱστορικὲς τάσεις ἀνανεωθήκανε ὁλοένα, ἀπὸ τὰ 1900 ὡς στὸν πόλεμο καὶ πέρα. Τέλος, πρὸ πάντων ἀπὸ τὸν πόλεμο, παραστεκούμαστε σὲ μιὰ ἀναθεώρηση ὅλων τῶν παλιῶν κρίσεων κι' ἀξιῶν· ὁ πόλεμος φαίνεται νάχει ἀναπτύξει—τοῦλάχιστο στὴ διανοητικὴ τάξη (τὸ ἀντίθετο μὲ τίς ἄλλες τάξεις εἶναι χτυπητό, σ' αὐτὸ τὸ σημείον)—τὸ κριτικὸ πνεῦμα, τὸ μῖσος τῆς πρόληψης, τὴν ἐπιθυμία νὰ βρεῖ κανεὶς γιὰ τὴ ζωὴ ἄλλες βάσεις, πιὸ λογικὲς, ἠθικὲς, συνάμα πραγματικὲς κ' ἰδανικὲς· ἔτσι εἶδαμε τὴ φιλοσοφία νὰ πλησιάζει σιγὰ σιγὰ περισσότερο τὴν ιστορία, ὥστε γεννήθηκε μιὰ κριτικὴ, ὄχι τόσο δογματικὴ, μὰ πιὸ μετρημένη καὶ πιὸ ἀληθινή.

»... Στὸ μίγμα ποῦ ἔγινε ἀνάμεσα στὶς παλιὲς καὶ στὶς νέες κριτικὲς μεθόδους, στὸν τωρινὸ ἀναβρασμὸ τῶν ἰδεῶν, διακρίνω πέντε γενικὲς τάσεις, ποῦ χαρακτηρίζουν τὴ σημερινή μας κριτικὴ.

1ο) ἡ πρώτη εἶναι ἡ διατήρηση παλιῶν τάσεων, προπολεμικῶν, καὶ μάλιστα προγενέστερων τῆς ἐποχῆς μας.

2ο) ἡ δευτέρη εἶναι, ὡς ποῦμε, ἡ «πολιτικὴ» κριτικὴ, ἐκείνη δηλαδὴ ποῦ ἐξυπηρετεῖ τὴν ἰδεολογία ἐνὸς κόμματος.

3ο) ἡ τρίτη εἶναι ἱστορικὴ καὶ πανεπιστημιακὴ, πολὺ πιὸ σπουδαία ἀπὸ τίς δυὸ προηγούμενες.

4ο) ἡ τετάρτη εἶναι ἡ φιλοσοφικὴ κριτικὴ.

5ο) ἡ πέμπτη καὶ τελευταία ἀντίληψη τῆς κριτικῆς ἐνώνει τὴν ἱστορικὴ καὶ τὴ φιλοσοφικὴ τάση· νεώτερα καλλιεργημένη, φαίνεται νάβῃ ἰδιαίτερα γόνιμη, κι' ἀφοσιωμένη στὴ μεγαλήτερη ἀπόδοση κ' ἐπιτυχίαν.

Ποιήματα τοῦ Στεφ. Δάφνη «*Ἡδὸ*» ἓνα ποῦλι, Μιχ. Ἀργυροπούλου «*Ξεθρονισμένος Βασιληᾶς*», Κ. Καρθαίου, «*Τὸ τελευταῖο ταξίδι τοῦ τρελοῦ*». Ὁ κ. Μαρίνος Σιγοῦρος κρίνει τὸ βιβλίον τοῦ Φ. Μιχαλοπούλου «*Γύρω στὸ Σολωμό*». Δημοσιεύεται ἡ τρίτη πράξη τοῦ θεατρικοῦ ἔργου τοῦ Ἀλ. Βεῖνόγλου «*Ἡ φυγὴ*».

«*Ἀτλαντὶς*», μηνιαῖο περιοδικό. Νέα Ὑόρκη. Τεύχη: Ὀκτωβρίου, Νοεμβρίου καὶ Δεκεμβρίου. Ἀπτὴν ὕλην τοῦ ξεχωρίζομε τὰ ποιήματα: «*Ἀφρὸς*» καὶ «*Ἐνθύμησις*» τοῦ Μαλασιᾶ καὶ «*Αὐγὴ*» τοῦ Κωστῆ Παλαμᾶ. Στὸ τεῦχος τοῦ Δεκεμβρίου ὑπάρχει συνέντευξις τοῦ κ. Ν. Ε. Βαρέα μὲ τὸν μουσικὸ μας Μανώλη Καλομοίρη.

Πανόραμα. Μηνιαία εἰκονογραφημένη ἑκδοσις. Ἀλεξάνδρεια—Κάϊρον.

Στὸ τεῦχος τοῦ Νοεμβρίου—Δεκεμβρίου ἡ νεαρά Ἀλεξανδρινὴ Μαίρη Γιαννούλη πρωτοεμφανίζεται μὲ τὸ διήγημα «*Μιὰ εὐλογημένη νύχτα*». Ὁ κ. Γ. Ἀννίνος γράφει «*Ἡ ὥμορφη παλῆὰ Ἀθήνα ποῦ λησμονιέται καὶ χάνεται*».

«**Επιτάφιος**». Μηνιαία πανεπτανησιακή επιθεώρησις, Κέρκυρα, με σημείωμα τοῦ Θ. Βελλιανίτη «Τὰ πρῶτα ἑλληνικά τυπογραφεῖα», βιογραφικὸν σημεῖωμα τοῦ Α. Η. Ζώη «Ἀνδρέας Μουστοξύδης». Κερκυραϊκὰ δημοτικὰ τραγούδια ἀπὲρ συλλογὴ τοῦ Ἀντωνίου Μανούσου· ποίημα τοῦ Φώτου Γιοφύλλη «Τὸ μυστικὸν τραγούδι».

«**Παναγιύπτις**», ἑβδομαδιαῖο ὄργανο τοῦ αἰγυπτιώτου ἑλληνομοῦ. Στὸ φύλλο τῆς 12 Νοεμβρίου ὁ γνωστὸς συγγραφέας Α. Λεοντῆς ἔχει ἓνα ἄρθρον ἐπάνω στὸ ποίημα «Στὰ 200 π.Χ.» τοῦ Καβάφη, τὸ ὁποῖο κυκλοφόρησε τὸν Σεπτέμβριον. Ὁ κ. Λεοντῆς κάμνει, μὲ πολλὴν ἐμβροίθεια, παρατηρήσεις γενικὰς περὶ τῆς τέχνης τῆς ποιήσεως. Κατόπιν δίνει ἓναν χαρακτηρισμὸν τῆς ποιήσεως τοῦ Καβάφη· καὶ κάμνει παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν τριῶν εἰδῶν τῆς ποιήσεως αὐτῆς, φιλοσοφικοῦ, αἰσθησιακοῦ, καὶ ἱστορικοῦ. Τὸ ποίημα τὸ ὁποῖον ἀναλύει ἀνήκει στὸ ἱστορικὸν εἶδος. Ὁ κ. Λεοντῆς παραθέτει τὴν γνώμην ἑνὸς ξένου συγγραφέα περὶ τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων γνώσεων πού ἀπαιτοῦνται γιὰ νὰ γραφεῖ ἱστορικὸν μυθιστόρημα. Γιὰ νὰ γραφεῖ ἱστορικὸν ποίημα, λέγει ὁ κ. Λεοντῆς (τὸ ποίημα δὲν ἔχει τὴν εὐκολίαν χώρου πού ἔχει τὸ μυθιστόρημα) χρειάζεται ἀκόμη μεγαλειότερη ἐργασία, ἀκόμη ἀρτιότερος συνδυασμὸς ποικίλων ἰδιοτήτων. Ὁ κ. Λεοντῆς παρουσιάζει τὸ θέμα τοῦ ποιήματος. «Ὁ ποιητὴς φαντάζεται κάποιον Ἕλληνα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης πού κατὰ τύχην διαβάξει ἓνα ἐπίγραμμα *Ἀλέξανδρος Φιλίππου καὶ οἱ Ἕλληνες πλὴν Λακεδαιμονίων ἀπὸ τῶν βαρβάρων τῶν τῇ Ἀσίαν κατοικοῦντων*». Πρὸ 134 ἐτῶν, τὸ 334 π.Χ., ὁ Ἀλέξανδρος μετὰ τὴν μάχην τοῦ Γρανικοῦ εἶχε στείλει στὰς Ἀθῆνας τρακόσιες περσικὰς πανοπλίαις νὰ ἀποτεθοῦν στὴν Πολιοῦχον Ἀθηνᾶν μὲ τὸ ἀνωτέρω ἐπίγραμμα. Ὁ Καβάφης ἐνεπνεύσθηκε τὸ ποίημά του ἀπὸ τὴν φράσιν *Πλὴν Λακεδαιμονίων*. Γράφει γιὰ τὴν στάση τῶν Σπαρτιατῶν πού δὲν ἔλαβαν μέρος στὴν ἐκστρατεία τοῦ Ἀλεξάνδρου· καὶ παραθέτει τοὺς στίχους τοῦ ποιήματος πού ἀσχολοῦνται μὲ τὴν ἀποχὴν αὐτήν. Κατόπιν ἀναλύει λεπτότατα τοὺς στίχους τοῦ ποιήματος πού ἐξαίρουν τὴν ἐκστρατεία· καὶ τοὺς στίχους πού ἐξαίρουν τὰ ἀποτελέσματά της. Καὶ τελειώνει μὲ μιὰ σύντομη, ἀλλὰ περικτικὴ, ἐκθεσὴ τῶν στοιχείων τοῦ ποιητικοῦ ὅφους τοῦ Καβάφη.

Στὸ φύλλο τῆς 26 Νοεμβρίου διαβάσαμε περὶ τοῦ κ. Roussel διευθυντῆ τοῦ δίμηνου περιοδικοῦ «**Libre**» :

«Ἐχει βεβαίως κάθε δικαίωμα νὰ κρίνῃ κατὰ τὸ δοκοῦν τὰ εἰς αὐτὸν στελλόμενα ἑλληνικὰ ἔργα ἢ καὶ τὰς εἰς περιοδικὰ δημοσιευόμενας γνώμας, τὸ δικαίωμα ὅμως τοῦτο παρεχόμενον ἐπὶ ἀνταλλαγῇ τῆς ἀντικριτικῆς, περιορίζεται ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς μεμετημένης καὶ εὐγενοῦς φρασσεολογίας τοῦ κρίνοντος. Δὲν θέλομεν νὰ ἀσχοληθῶμεν μὲ τὰς ἐν εἴδει συνταγῶν παρεχομένας εἰς τὴν ἑλληνικὴν λογοτεχνίαν συμβουλὰς τοῦ κ. Roussel, οὔτε καὶ νὰ τῷ συστήσωμεν νὰ παύσῃ, ὥς μὴ ἐνδεδειγμένος νὰ κρίνῃ τὴν παραγωγὴν μας. Παροτρύνεται εἰς τοῦτο ὑπὸ τῶν λογοτεχνῶν μας ἐκείνων, οἵτινες ἀποδίδοντες ἐξαιρετικὴν σημασίαν εἰς τὴν γαλλόγλωσσαν κριτικὴν, σπεύδουν νὰ ὑποβάλουν τὰ ἔργα των ἵνα χρησθῶν μὲ τὸ κύρος τοῦ γνωρίζοντος τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καθηγητοῦ τοῦ Montpellier. Ὅσον ὅμως καὶ ἂν παρέχεται αὐτῷ εὐρὺ δικαίωμα αὐστηρᾶς κρίσεως διὰ τῆς ἀφελοῦς ξενολατρείας τῶν

λογοτεχνῶν μας, τὸ δικαίωμα τοῦτο δὲν φθάνει μέχρι τοῦ σημείου ὥστε νὰ τῷ ἐπιτρέπεται νὰ χαρακτηρίξῃ ὡς ἀμαθεῖς τὰ τρία τέταρτα τῶν Ἑλλήνων. Περιλαμβάνει ἴσως εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην καὶ τὸν ἡμέτερον συνεργάτην Π. Κ. Κ. διότι ἐτόλμησε! νὰ ἀσχοληθῇ μὲ τὸ γλωσσικόν μας ζήτημα εἰς τὸ τεῦχος τῶν «Παναγιυπτίων» τῆς 21ης τοῦ παρελθόντος Μαΐου. Τὰ σχόλιά του ὁμως ἐπὶ τοῦ ἄρθρου ἐκείνου τοῦ συνεργάτου μας ἀποδεικνύουν ἀντιθέτως αὐτὸν τοῦτον τὸν κ. Roussel ἀμαθῆ, εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, τὰς ἑλληνικὰς ἐννοίας καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς ἑλληνικῆς λογοτεχνίας, ἀφοῦ δὲν κατώρθωσε νὰ ἀντιληφθῇ τὰς ὑψηλὰς ἐννοίας τοῦ γράψαντος, τὸν διαβεβαιούμεν δὲ ὅτι θὰ ἡδύνато νὰ λάβῃ ἐπωφελῆ μαθήματα εἰς πλεῖστα ὅσα θέματα ἀπὸ τὸν ὑπ' αὐτοῦ χαρακτηριζόμενον, **μετὰ τῶν τριῶν τετάρτων τῶν Ἑλλήνων**, ὡς ἀμαθῆ κ. Π. Κ. Κ.

Ἐκτὸς τούτου, ὁ θέλων νὰ ἐμφανίσῃ ἑαυτὸν αὐθεντίαν εἰς τὰ ἑλληνικὰ γλωσσικὰ ζητήματα κ. Roussel, φοβούμεθα ὅτι τυχὸν δὲν κατέχει ἐπαρκῶς καὶ αὐτὴν τὴν ἐν χρήσει μητρικὴν γλῶσσαν του. Ἄν δὲν ἀπατώμεθα, ἀπὸ εἰκοσαετίας καὶ ἐντεῦθεν διὰ τῆς γαλλικῆς λέξεως «proule» χαρακτηρίζεται τὸ ἐπάγγελμα τῶν κυριῶν τοῦ πεζοδρομίου, δὲν φανταζόμεθα δὲ ὅτι ὁ κ. Roussel φθάνει μέχρι τοιοῦτου βαθμοῦ ἀμετροεπειίας ὥστε, σχολιάζων τὴν γραμματικὴν τῆς κ. Ἀργυροπούλου εἰς τὸ αὐτὸ τεῦχος τοῦ «Libre», νὰ κάμῃ τὸ θαυμαστὴς ἀηδίας καλαμποῦρι «Argygo-POULE», (ἡ τελευταία λέξις μὲ κεφαλαῖα στοιχεῖα). Ἡ περίπτωσις τῆς κυρίας Ἀργυροπούλου ἄγει ἀναγκαστικῶς εἰς τὸ ἀμφίθυρον συμπέρασμα, τῆς ἀναιδείας—ἡ τῆς ἀμαθείας. Ἄς ἐκλέξῃ ὁ ἴδιος τὴν ἐκδοχὴν, ἡ ὁποία τῷ φαίνεται καταλληλοτέρα. Ἡμεῖς ἐν τῷ μεταξύ τῷ συνιστώμεν προσεκτικωτέραν ἀνάγνωσιν ἐκείνων, τὰ ὁποῖα προτίθεται νὰ σχολιάζῃ, ἵνα μὴ χάσουν κάθε κῦρος διὰ τοὺς Ἑλληνας αἱ κριτικαὶ του, καὶ ἡ ἐκ τούτου δυσφορία τὸν ἐξωθήσῃ εἰς τὴν αὔξησιν τῆς ἀναλογίας τῶν ἐν Ἑλλάδι ἀμαθῶν.

«Cinégraphie Journal». Γαλλόγλωσσο ἑβδομαδιαῖο περιοδικόν. Ἀλεξάνδρεια. Σημείωμα τοῦ κ. Eloy Trounère γιὰ τὴν ἐκθεσὶν Ramia. Διήγημα «Comédie» τοῦ Florian-Parmentier. Τὸ «Cinégraphie Journal» ἔβγαλε ἓνα πολυσέλιδο χριστουγεννιάτικον τεῦχος μὲ ποιήματα τῶν Patrice Alvère, Jean Sylvestre, J. R. Fiechter καὶ ἄλλων· μὲ διηγήματα, ἐντυπώσεις, κινηματογραφικὰς κριτικὰς, εἰκόνες κλπ.

«**Νέοι Καιροί**», ἐφημερίδα. Πειραιῶς. Ἀπὸ τὴν φιλολογικὴ τῆς συνεργασίας σημειώνομε τὸ πεζοτράγουδον τοῦ ποιητῆ Μιχ. Γ. Πετρίδη «Χριστουγεννιάτικον ἀστέρην» καὶ τὸ ποίημα «Κρυφά» τοῦ κ. Δημήτρου Ἰκαροῦ.

«**Ἀλήθεια**». Ἑβδομαδιαία ἐφημερίδα. Λεμεσός, Κύπρου.

«**Ἡ Φωνή**». Ἑβδομαδιαία ἐφημερίδα, Ἀλεξάνδρεια.